

Motion till riksdagen 2017/18:1602

av **Aron Emilsson m.fl. (SD)**

Medborgarförankring vid utformningen av våra gemensamma miljöer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera allmänhetens uppfattning om nyskapade offentliga miljöer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka kommunernas kulturmiljökompetens och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur svenska medborgare kan få ökat inflytande över sin gemensamma offentliga miljö och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

När nya offentliga miljöer skapas ska de ingjuta framtidstro, en känsla av att nytt kan bli bättre än det som var. Detta kan låta självklart, men i en tid där merparten av de byggnader som förtecknas i listor över våra mindre estetiskt tilltalande byggnader är moderna, och där många bland allmänheten upplever mycket av den moderna konsten som svårbegriplig och fantasilös finns det skäl att tro att de gemensamma miljöer som idag byggs inte lever upp till de mål och förväntningar som människor har.

Det är som att miljöer med höga skönhetsvärden och trivsamma miljöer alltför sällan tycks vara en huvudsaklig målsättning för de som beslutar om och skapar våra gemensamma miljöer. Detta trots att miljöpsykologiska undersökningar visat att den estetiska aspekten av vår byggda miljö är av stor betydelse för de flesta människor.

För att undvika dumsnålhet vid nyinköp följer många devisen ”köp något du är riktigt nöjd med även om det kostar lite mer”. En investeringsstrategi som konstaterar att en dålig investering är en dålig investering, även om det initiala priset är lågt.

Denna ekonomiska grundregel glöms ofta bort när vi investerar i vår gemensamma miljö. Det är som om denna investeringsstrategi, som ter sig så självklar på det

individuella planet, inte går att applicera på det vi köper gemensamt. Alltför ofta får snäva tidsramar, material av lägre kvalitet och mängd gå före eftertanke, harmoni och kvalitet.

Viktiga värden har glömts, när arkitektur och konstverk antar uttryck som är alltför abstrakta, obegripliga och främmande för stora delar av befolkningen. Klassisk skönhet tycks ha förlorat sin roll i den moderna konstens och funktionalismens era. Estetiskt tilltalande miljöer har ett värde i sig, en egenskap som ett objekt, byggnad eller plats kan inneha. En vacker byggnad överlever ofta sitt från början tilltänka syfte och blir på så vis användbar längre än en byggnad vari människor inte vill vistas när dess initiala funktion övergivits.

Sverigedemokraterna konstaterar att det bland allmänheten finns ett utbrett missnöje med viss modern arkitektur och vissa moderna offentliga konstverk. Det visar sig inte minst genom fenomen som Arkitektupproret och deras Facebookgrupper. Catharina Sternudds studie om estetisk värdering av stadstypen småstaden kommer fram till vid utvärderingen av byggnader i Karlshamn att äldre småstadsmässiga miljöer värderades högt och modernistiska byggnader var lågt värderade.

Mest värdefulla ansågs byggnader som fått symbolvärde och som förstärker och som samverkar med deras historiska värde. Därutöver uppstår det ofta omfattande protester inför byggandet av större gemensamma projekt, så som kring uppförandet av Nobelcenter i Stockholm.

Kulturmiljökompetens

En annan faktor som ofta lyfts kring utformningen av vår gemensamma miljö är att objekt, konstverk eller byggnader placeras på fel plats utan känsla för den omkringliggande miljön. Miljöers historiska värden är ofta grunden till en plats identitet. I vår utgiftsområdesmotion på kulturområdet har partiet sedan ett par år tillbaka förespråkat ett stimulansbidrag för kulturmiljökompetens. Bidraget syftar till att förstärka eller tillsätta kulturmiljökompetens vid plan- och samhällsbyggnadsförvaltningar i landets kommuner. Kommunerna har en viktig roll och ett stort ansvar inom ramen för plan- och bygglagen, kulturmiljölagen och samhällsbyggnaden i stort att värna, vårda och inkludera k-märkta byggnader och kulturmiljöer i stads- och samhällsplanering. Således är det av yttersta vikt att kommunerna har nödvändig kompetens för att såväl skapa som skydda kulturhistoriskt värdefulla miljöer runt om i vårt land.

Offentlig gestaltning

Kultur påverkar hälsa och välmående och Sverigedemokraterna har sedan ett par år tillbaka förespråkat bredare implementering av kultur i vården. Inom sjukvården talas det ibland om läkande arkitektur, det vill säga arkitektur som främjar sjukas tillfriskningsprocess. Men läkande arkitektur kan även syfta på arkitekturen som ett verktyg för att läka och foga samman samhällen. Den amerikanska arkitekten Michael Murphy berättar att vid designandet och byggandet av Butaro Sjukhus i Rwanda förenades skapandet av en läkande miljö med läkande av ett samhälle, genom att involvera lokalt engagemang, arbetskraft och materiel vid byggandet av ett smart sjukhus designat för att få människor att läka.

Det är viktigt att vi frågar oss vilka funktioner utformningen av våra miljöer, även med hänsyn till miljöernas estetiska utformning, kan fylla i vårt samhälle.

Sverigedemokraterna vill att en utvärdering genomförs rörande befolkningens generella preferenser kring utformningen av vår gemensamma miljö. Därefter anser vi att större hänsyn ska tas till befolkningens preferens när det kommer till utformningen av offentlig konst och nya byggnader, åtminstone när det kommer till offentligt finansierad konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön, och offentligt finansierade byggnader. Våra gemensamma miljöer ska stimulera en varm känsla och god hälsa bland befolkningen, både vad gäller funktion och estetisk utformning.

Allmänhetens delaktighet

Vi vill utreda hur medborgarna kan få ett större inflytande över de miljöer som de vistas i. Ett alternativ skulle kunna vara införandet av någon form av demokratiskt valt råd i våra kommuner. Ett annat alternativ kan vara att ge medborgare möjlighet att tycka till om olika förslag i sitt närområde genom att utifrån folkbokföring anordna lokala omröstningar i anslutning till platsen för ett nytt projekt, och därefter rösta via e-legitimation. Eventuellt skulle olika former för delaktighet i processerna kunna variera utefter projektens storlek och antalet berörda.

Sverige är dess medborgares gemensamma hem och om det finns ett folkligt missnöje kring hur miljöerna i detta gemensamma hem tar form, är det av yttersta vikt att detta missnöje adresseras. Genom att öka allmänhetens direkta inflytande över nya miljöers utformning, undviker vi att politiker avger sina subjektiva bedömningar av vad som är vackert. Istället kan vi nå en utformning av den gemensamma miljön som både den som avser göra ändringar i vår gemensamma miljö och de som bor i anslutning till denna förändring känner är acceptabel. Detta utan att de som bor i närmiljön till förändringen i alla lägen ska behöva skicka in en tidskrävande överklagan av detaljplanen.

Sverigedemokraterna hoppas genom denna motion kunna initiera en debatt kring stadsplanering och arkitektur som är anpassade efter människors behov och till det vi vet om den mänskliga naturen. Det innebär att man bör sträva efter att bygga miljöer som beaktar det mänskliga behovet av social samvaro, närhet till naturen och skönhet. Man bör också bejaka platsens och invånarnas historia och identitet.

Genom förslagen i denna motion hoppas vi att framtidens nya miljöer blir platser för gemenskap och välmående, platser för nuvarande och många efterkommande generationer.

Aron Emilsson (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Cassandra Sundin (SD)

Mikael Eskilandersson (SD)

Sara-Lena Bjälkö (SD)

Roger Hedlund (SD)